

Alles wat niet kan

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Salma El-Wardany

Alles wat niet kan

Vertaald uit het Engels door
Tine Poesen en Kaat Vanneste

Ambo|Anthos
Amsterdam

Deze vertaling kwam tot stand met steun van Literatuur Vlaanderen

ISBN 978 90 263 6083 1

© 2022 Salma El-Wardany

© 2022 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Tine Poesen en Kaat Vanneste

Het citaat op p. 47 is afkomstig uit *Wuthering Heights* van Emily Brontë,
p. 184, vertaald door Akkie de Jong, Uitgeverij Rainbow Amsterdam, 2017

Oorspronkelijke titel *These Impossible Things*

Oorspronkelijke uitgever Trapeze

Omslagontwerp Margo Togni

Omslagillustratie © Dariia / Adobe Stock

Foto auteur © Sandra Vijandi

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor mijn moeder, de beste vrouw ter wereld.
Voor mijn vader, je was een papa voor me toen ik er geen had.
Voor Salwa en Tasneem, jullie geven licht aan mijn leven.

Malak

‘Denk jij dat er zoiets bestaat als Offerfeestseks? Net zoals verjaardagsseks, maar dan voor moslims?’

Malak kijkt op van haar boeken en staart Jenna verbluft aan.

Die ligt op haar buik, ze steunt op haar ellebogen en laat haar kin op haar handen rusten. De uitdrukking op haar gezicht bewijst dat ze het meent.

‘Moslims kunnen toch ook aan verjaardagsseks doen?’ antwoordt Malak.

‘Dat bedoel ik niet,’ zegt Jenna overdreven geduldig.

Bilquis – Kees voor haar vrienden – heeft genoeg gestudeerd en is naast Jenna gaan liggen om een dutje te doen. Nog voor Malak kan reageren, snauwt ze: ‘Jenna, natuurlijk snapt ze niet wat je bedoelt, het is ook een totaal onzinnige vraag.’

Jenna rolt alleen maar met haar ogen en wendt zich daarna weer tot Malak. ‘Je weet wel wat ik bedoel. Jij en Jacob bijvoorbeeld, wat spoken jullie uit met Eid? Dat is toch een feestelijke dag en hij doet zo zijn best om betrokken te zijn.’

Voordat Malak kan antwoorden, reageert Kees weer, proestend van het lachen. ‘Ja, maar de feestelijkheden bestaan uit een bezoek aan de moskee, bidden en eten met je familie. De lul van je vriendje in je mond proppen hoort daar niet bij.’

‘Jezus, hou toch op.’ Malak komt eindelijk tussenbeide en slingert haar lege waterflesje naar Kees. ‘Ze vraagt het toch niet aan jou? Ga maar weer slapen.’

Binnensmonds mompelt Kees iets wat niet voor hun oren bestemd is en ze legt haar hoofd weer in het gras, genietend van de zon op haar gezicht.

Malak richt zich tot Jenna, die rustig op haar antwoord wacht. ‘Babe, jij bent nog nooit met iemand naar bed geweest. Het duurt nog een eeuwigheid tot Eid. En sorry dat ik het zo bot zeg, maar je hebt niet eens een relatie. Of moet je ons iets vertellen?’

Meteen doet Kees één oog open, haalt haar arm van haar gezicht en kijkt nieuwsgierig op.

‘Helemaal niet,’ antwoordt Jenna. ‘Ik vroeg het me gewoon af.’

‘Wat vraag je je af?’ Jacob laat zijn tas op het gras vallen, gooit zijn jas uit en vlijt zich onmiddellijk neer met zijn hoofd in Malaks schoot.

Kees gromt en gaat weer liggen.

‘Of er zoiets bestaat als Offerfeestseks,’ antwoordt Jenna.

‘Tuurlijk, Malak en ik hebben al vaak seks gehad met Eid.’

Verongelijkt veert Jenna op. ‘Ha! Zie je wel, het bestáát dus.’

Malak zucht. ‘Hij is toch geen moslim, Jenna.’

‘En jij bent nog maagd.’ Jacob fronsst verward zijn voorhoofd.

‘Ja hoor, fijn dat jullie me daar weer eens op wijzen,’ antwoordt Jenna. Ze zwaait theatraal met haar handen om er nog een schepje bovenop te doen.

‘Nou ja, je stelt dan ook domme vragen...’ mompelt Kees.

Malak hoort het gekissebis om zich heen en zwijgt even om haar vriendinnen gade te slaan. Ze vraagt zich af of moeders zich ook zo voelen wanneer ze naar hun kinderen kijken: radeloos, maar boordevol liefde.

De laatste die zich bij hun groepje aansluit is Harry, het vriendje van Kees. Hij buigt zich voorover en geeft haar een kus op de mond zoals je dat alleen doet als niemand kijkt: teder en lichtjes aarzelend. Daarna draait hij zich om naar Jacob. ‘Waar was je nou? Ik stond op je te wachten bij de bibliotheek.’

Met een schuldige blik schiet Jacob overeind. ‘Sorry, ik wilde je nog appen om te zeggen dat ik je hier wel zou zien. Toen ik de bibliotheek uit liep, stond je met je rugbyvrienden te kletsen en ik wilde liever niet storen.’

Harry knijpt zijn ogen tot spleetjes. ‘Geen zin om met ze te praten zeker?’

Jacob grinnikt en gaat weer liggen. ‘Totaal niet. Sorry, kerel.’

Harry lijkt zelfvoldaan met Jacobs antwoord, dat hij stiekem wel had verwacht, en wil zich in het gesprek mengen. ‘Waar hadden jullie het eigenlijk over net?’

‘Nou,’ antwoordt Jacob, ‘Jenna wilde weten of er zoiets bestaat als Offerfeestseks.’

‘Doen wij dat, Keesie?’ vraagt Harry, terwijl hij haar aankijkt.

‘Het bestaat niet.’ Kees zucht. ‘Heb ik je trouwens ooit al eens gezien met Eid? Ik moet van mijn moeder elk jaar weer meedraaien in de keuken om samosa’s te maken voor de hele familie.’

‘Zullen we het dit jaar eens uitproberen dan?’

‘Je vergeet de samosa’s, Harry.’

‘Ik zou kunnen langskomen en ze helpen klaarmaken. Je ma is vast dol op me,’ zegt hij met een grijns.

Iedereen barst in lachen uit en enigszins gekrenkt moppert hij dat hij dat toch graag eens zou proberen. Hij gaat naast Kees liggen, die met haar vingers door zijn haar woelt en met haar andere hand de zijne pakt.

Een luid piepje van Jenna’s telefoon doorbreekt de stilte. Haar gezicht klaart op en Malak glimlacht. ‘Jenna,’ zegt ze, ‘naar wie ben je berichtjes aan het sturen?’

‘Ha, ik dacht al dat je het nooit zou vragen.’

Hun aandacht gaat weer naar Jenna, zo heeft ze het het liefst. Ze heeft de middagzon niet nodig om te stralen.

Hoewel Malak vrouwen kent die er een hekel aan hebben om met de vriendjes van hun vriendinnen op te trekken, weet ze dat dit voor Jenna niet opgaat. Voor haar zijn het twee extra paar ogen voor de toneelstukjes die ze al haar hele leven opvoert. Vanaf het moment dat ze op de speelplaats van de Koranschool op Malak en Kees was afgestapt, die met z’n tweeën in een hoekje stonden, en had voorgesteld om te doen alsof ze ziek was om hen allemaal samen de les uit te krijgen, hadden ze geamuseerd toegekeken. Zelfs op haar zevende was Jenna al uitzonderlijk geweest. Ze had het uitgeschreeuwd van de pijn, had halsstarrig volgehouden dat Malak en Kees bij haar moesten blijven tot haar ouders haar kwamen ophalen en had hen inderdaad de klas uit gekregen. Sindsdien waren ze onafscheidelijk geweest. Zelfs beslissingen van levensbelang, zoals naar welke universiteit ze zouden gaan, werden samen genomen, zodat ze zeker wisten dat hun vriendschap intact zou blijven. De vriendjes die zich aandienen waren voor Jenna slechts een extra paar wielen aan de wagen en een gewillig publiek om op te oefenen.

‘Oké, zijn naam is Mo en ik heb hem uiteraard via internet leren kennen,’ vertelt Jenna, die meteen in haar rol schiet.

Kees onderbreekt haar. ‘Laat me raden... Hij is dokter?’

‘Nog niet, pas als hij is afgestudeerd. Hou je kop, trouwens. Ik word ook dokter.’

‘Dan moet je ooit weleens een boek openslaan.’ Kees snuift.

‘Kees, ik probeer je te vertellen over de man die eventueel, misschien, mogelijkwijs de liefde van mijn leven is, en bovendien het zesde en laatste lid van deze groep.’

Voordat Kees iets kan zeggen komt Malak tussenbeide. ‘Laat haar toch, Jenna. Vertel verder.’

Om te laten zien dat ze Malaks tussenkomst waardeert, buigt Jenna met berekende flair elegant haar hoofd en gaat door. ‘Hij is een meter negentig. Donkere trekken. Echt heel knap. Alleen al voor zijn kaaklijn zou je dagenlang zijn gezicht willen aflikken. Grote handen. Jullie weten dat ik een zwak heb voor grote handen!’

Ze knikken allemaal.

‘Hij is afgetraind en gespierd, maar gelukkig niet al te potig. Je ziet meteen dat hij zich goed verzorgt en gezond eet. O ja, en onberispelijk gekleed! Niks geen afgetrapte sneakers.’ Ze werpt een afkeurende blik op de ooit witte sneakers van Harry en Jacob.

Die rollen allebei met hun ogen.

‘Heeft hij behalve zijn schone schoenen en aflikbare gezicht toevallig nog andere kwaliteiten?’ vraagt Malak. Ze kan meer geduld opbrengen voor Jenna’s liefdesleven dan Kees. Misschien omdat Jenna er zo rotsvast van overtuigd is dat ze uiteindelijk zal krijgen wat ze wil. Het stemt haar hoopvol over haar eigen situatie met Jacob.

‘Tja, ik heb hem gisteren pas ontmoet, dus ik heb nog niet de tijd gehad om die te ontdekken.’

‘Wacht eens even.’ Kees onderbreekt haar weer. ‘Had jij gisteren niet afgesproken met Saleh? Ik dacht dat hij nog altijd op kop lag?’

‘Ah! Ik was te laat voor ons afspraakje en hij was nogal geïrriteerd en ging ervandoor. Ik dacht dat hij een grapje maakte, maar toen ik aankwam, was hij echt weg. Niet te geloven, toch? Mo was in de buurt, dus heb ik hem maar een berichtje gestuurd om af te spreken; ik had die dag net een match met hem online en zo had ik me tenminste niet voor niets helemaal opgemaakt en uitgedost.’

Malak kreunt. Ze weet waar dit gesprek naartoe gaat.

Kees is rechtop gaan zitten en staart haar vriendin aan. ‘Hoe laat was je dan?’

Schijnbaar zonder wroeging haalt ze haar schouders op en zegt dan: ‘Twee uur te laat.’

De jongens gieren het uit en ze grijnst hen toe. Als er twee toeschouwers zijn op wie Jenna altijd kan rekenen, dan zijn het Harry en Jacob wel.

Kees, een strikte voorstander van efficiëntie, die al meermaals geconfronteerd werd met Jenna’s belabberde tijdsbesef, kan er niet om lachen. ‘Waarom ben je niet in staat om de basisprincipes van tijd te snappen, Jenna?’ vraagt ze.

‘Zo laat was ik niet eens.’

‘Nee, inderdaad. Je hebt het eigenlijk gewoon helemaal laten afweten.’

‘Op tijd komen druist in tegen mijn natuur,’ jammert Jenna. Ze grist de druiven uit de berg snacks tussen hen in en begint er gestrest van te eten.

‘Waar slaat dat op?’ vraagt Kees.

‘Nou ja, ik ben Arabisch, toch? We zijn genetisch niet in staat om waar dan ook op het afgesproken tijdstip te arriveren. We proberen het wel, maar het is gewoon fysiek onmogelijk omdat het tegen onze biologie ingaat.’

‘Pardon?’ zegt Kees smalend.

‘Ja, schat.’ Met een diepe zucht geeft Jenna de druiven door aan Jacob, zodat ze haar handen vrij heeft om haar punt te verduidelijken. ‘Kijk, in elk Arabisch land hebben mensen moeite om op tijd te komen, in het ene wat meer dan het andere, en de Palestijnen zijn misschien wel het ergst van allemaal. Als je uit Syrië komt, ben je meestal maar een uurtje te laat. Aangezien Turkije voor de helft in Europa ligt, hebben Turken een goed tijdsbesef, zodat ze nooit meer dan een halfuur te laat zijn. Als je afkomstig bent uit Soedan, dan ben je minstens drie uur te laat, en als je uit de richting van Egypte komt, wordt het bijna onmogelijk, omdat het hele concept tijd daar eigenlijk meer een illusie is. In dat land komen ze vier uur te laat opdagen en beschouwen dat als stipt. Omdat Palestina een grens deelt met Egypte, gaat die vertraging over op ons, waardoor ook wij altijd te laat zijn. Als ik twee uur te laat kom, is dat eigenlijk nog best vroeg, dus ik begrijp echt niet wat zijn probleem was.’

Vol ongeloof staart Kees haar aan. Ze trekt Jenna’s gedachtegang in twijfel, maar ook haar eigen keuzes, aangezien die ertoe hebben geleid dat ze nu bevriend is met iemand die zo’n soort logica hanteert. ‘Dat is het domste wat ik ooit heb gehoord. Malak, zeg jij er eens wat van.’

Malak heeft wanhopig geprobeerd om haar lachen in te houden, en om niet in de discussie verwickeld te raken. Intussen is Jenna volledig in de ac-termodus geschoten en het is hilarisch hoe ze Kees op de kast weet te jagen. Tactvol zegt Malak: ‘Maar je bent toch voor de helft Brits, Jenna?’

‘Ja, dus?’

‘Ik vind dat je de Britse efficiëntie ook moet laten meewegen bij je geografische toewijzingen van stiptheid. Aangezien Engelsen altijd te vroeg zijn, compenseren je Britse en je Palestijnse kant elkaar en zou je logischerwijs overall precies op tijd moeten zijn.’

Kees werpt haar een sceptische blik toe.

‘Zo werkt het jammer genoeg niet,’ verzucht Jenna sip. Ze laat zich weer naast Harry in het gras zakken. ‘Het Arabische gen is dominant en onderdrukt mijn Britse verlangen om op tijd te zijn. Echt waar. Ik heb het jaren geprobeerd, maar helaas, er is geen kruid tegen gewassen. Je kunt niet op tegen de genen die God je heeft gegeven.’

‘Maar je moeder is Brits,’ zegt Malak lachend. ‘Dát zijn de genen die God je heeft gegeven.’

‘Ik weet het...’ Jenna knikt. ‘Maar na zeven jaar in Palestina zijn alle Arabische gewoonten in haar doorgedrongen, als osmose, en nu komt ze zelden ergens op tijd.’

‘Je bent geschift,’ zegt Kees.

Jenna blijft onbewogen.

‘Maar Saleh komt toch uit Jordanië?’ Malak is vastbesloten om Jenna’s logica verder te volgen. ‘Zij delen ook een grens met Palestina, dus waarom begreep hij die genetische theorie dan niet en is hij niet op je blijven wachten?’

‘Precies,’ roept Jenna uit en ze duwt zich weer overeind op haar ellebogen. ‘Dat dacht ik dus ook, maar dat is nu eenmaal het gevolg van assimilatie. Hij verraadt zijn eigen bloed, en als hij zo graag onder één hoedje wil spelen met de kolonisator, dan doet hij maar.’

Zelfs Kees moet hierom grinniken, terwijl Malak haar verder opjut. ‘Mag ik je opnieuw wijzen op het feit dat je familie half-Brits is? Ben je dan zelf niet de kolonisator?’

‘Nee joh, ik leid hier in m’n eentje het verzet.’

‘Dus een date met een Britse jongen is niet echt je ding? Kijk naar Harry en Jacob. Stukken beter dan de weirdo’s die je tot nu toe aan ons hebt voorgesteld.’

Jacob pakt Malaks hand en kust die teder. ‘Ik weet dat je dat als een compliment bedoelt, schat, maar dat moet je toch iets beter formuleren.’

Harry knikt instemmend. ‘We zijn niet van koninklijken bloede, maar we staan toch hoger op de ladder dan die losers met wie Jenna uitgaat.’

Malak wuift hun verwijten weg. ‘O, hou je mond, Jenna weet wat ik bedoel.’ ‘Inderdaad.’ Jenna knikt. ‘Maar als je ook maar één seconde denkt dat ik zoals jullie zal eindigen, ben je niet goed snik.’

‘Hé!’ zegt Jacob lachend. ‘Zo verschrikkelijk zijn Harry en ik niet.’

Jenna pakt Jacobs hand en opeens kijkt ze bloedserieus. ‘Ik ken geen betere kerels dan jullie twee... Echt, jullie zijn geweldig, maar jullie zullen altijd niet-moslim en wit blijven. Hoe geweldig jullie ook zijn, jullie zullen nooit minder wit en meer moslim worden, en ik zie dat dat jullie vieren verscheurt. Ik zie dat jullie allemaal van elkaar houden en dat dat geen zier uitmaakt. Jullie doen het stiekem en verzinnen studie-uitstapjes zodat Kees en Malak een weekend met jullie familie kunnen doorbrengen. Maar daarna gaan ze weer naar huis, naar hun ouders die jullie namen niet eens kennen. Dus ja, ik ken geen betere kerels, maar ik wil niet gedoemd zijn tot een leven waarin ik niet samen kan zijn met de man van wie ik hou. Mijn moeder zou me vermoorden als ik kwam aanzetten met iemand die geen moslim is.’

In een oogwenk vergaat hun het lachen, de jongens laten zich weer tegen hun geliefden zakken en proberen met hun handen de leegte te vullen die de woorden achterlaten.

De stilte duurt lang, totdat Malak Jenna weer begint uit te horen: ‘Maar je moeder was nog geen moslim toen je vader haar mee naar huis nam, dus zij zou het toch moeten begrijpen?’

‘Osmose, schat.’ Jenna rolt met haar ogen en haalt haar schouders op.

Kees, die haar hoofd niet langer wil breken over een liefde die je niet mee naar huis kunt nemen, gaat rechtop zitten en zegt: ‘Mag ik je eraan herinneren, Jenna, dat jij ooit iets hebt gehad met een man die Mohanned heette? En al je vrienden noemden hem Mohammed omdat ze het verschil niet hoorden. Hij wilde je niet recht in de ogen kijken omdat hij dat niet respectvol vond, en hij droeg zelfs handschoenen tijdens jullie dates voor het geval jullie handen elkaar zouden raken en hij in de hel zou belanden. Dus jij hebt het ook niet zo geweldig getroffen, babe. Je voelde je net een melaatse in die relatie, en je zag alleen maar zijn kruin omdat hij steeds naar je schoenen keek. Niet bepaald het toppunt van romantiek.’

Hun geschater galmt door de lucht en in een mum van tijd zijn hun zorgen weer verdwenen. Het is altijd makkelijker om erom te lachen dan te huilen.

De middag strekt zich voor hen uit en de hitte maakt Malak slaperig. Het was een barbaarse tegenstrijdigheid om tijdens de zomermaanden over je boeken gebogen te moeten zitten. Tijdens hun eerste jaren aan de universiteit was ze gewend geraakt aan lange zomers zonder verantwoordelijkheden, maar toen ze afstudeerde vond ze het vreselijk om te vertrekken terwijl Jenna nog studeerde en Kees aan een master begon. Dus begon zij ook aan een master, om zich nog even aan de academische wereld vast te klampen, zodat ze nog minstens een jaar konden samenblijven. Nu en dan besepte ze wel dat ze allemaal in een perfecte tijd leefden, waar ooit een einde aan moest komen. Maar even vaak geloofde ze dat het altijd zo zou blijven.

Dit was een van die momenten. Languit liggen ze in het gras. Angsten die te immens voor woorden zijn, worden weggelachen. Jenna's theatrale gedoe zorgt ervoor dat ze zich oké voelen over dingen die helemaal niet oké zijn. De zomer die eraan komt en de warmte die Malaks blik met dromen verdoezelt maken alles mogelijk. De geur van geluk hangt in de lucht. De afgrond en de dreiging van verandering, van verantwoordelijkheid en een fulltimebaan, zijn te ver weg om er vandaag aan te denken. Ze geeuwt en voelt dat haar oogleden zwaar worden; zachtjes glijdt ze weg naast Jacob in het gras. Kees discussieert verder met Jenna en oefent al voor haar carrière als advocaat. Een handvol bloesem zweeft voorbij, terwijl weermannen recordtemperaturen voorspellen. Nooit zag de stad er beter uit: de universiteitsgebouwen in de verte lichten wit op in de zon, hun torenspitsen lijken uit te rusten in de heldere hemel. In een buitenwijk van de stad wiegt een vrouw een pasgeboren baby die eindelijk opgehouden is met huilen en terwijl ze naar het uitzicht kijkt, weet ze opeens zeker dat ze dit aankan. In een bakkerij een paar straten verderop ontmoeten twee vreemden elkaar. Later zullen ze aan hun vrienden vertellen dat er echt zoiets bestaat als liefde op het eerste gezicht. Studenten zitten in koffietentjes te zwoegen, en allemaal zijn ze ervan overtuigd dat de rest van hun leven elk moment kan beginnen. Mo neemt zijn latte aan van de barista en glimlacht naar zijn telefoon. Hij voelt zich meer zichzelf dan ooit tevoren. Vier straten verderop kan Saleh zijn ogen niet afhouden van de vrouw met wie hij op een dag zal trouwen en hij is dolblij dat zijn date van de vorige avond niet is komen opdagen. Een schoonmaker tuurt uit het raam naar de groep vrienden in het

gras en is zielsgelukkig omdat hij genoeg gespaard heeft om zijn kinderen te laten overvliegen. Het briesje bereikt geleidelijk aan iedereen, en iedereen gelooft in zijn dromen, heel even in elk geval. Malak glimlacht om het gekibbel om haar heen en heeft de volle en ronde smaak van hoop in haar mond. Ze kan de zoetheid ervan bijna proeven. Later op de avond, wanneer Jacob weggaat en het droombeeld weer gewoon een bespottelijke filosofie is geworden, voelt ze een schok door zich heen gaan die zo hevig is dat het echt even lijkt alsof haar tanden ervan klapperen.

Bilquis

Kees gaat een weekend naar huis en voordat ze daar aankomt probeert ze de zonden tussen haar tanden vandaan te pulken. Ze wil de koortsdroom zijn die haar ouders zich hadden verbeeld tijdens hun huwelijksnacht in hun dorp, toen Engeland nog gewoon een verhaal was waarover grootmoeder tussen de mango- en pompoenpitten vertelde.

Ze heeft de handen van haar grootmoeder: groot en verweerd. Het maakt niet uit met hoeveel crème ze haar levenslijnen probeert glad te strijken, haar leven wordt er niet zachter van. De vrouwen uit haar familie zijn gemaakt van hard materiaal.

Ze loopt vijfenveertig minuten naar huis in plaats van de bus te nemen, omdat ze tijd nodig heeft om de versie van zichzelf te vinden die haar moeder het meest zal bevallen. De versie waardoor het gezin onbesproken en onbezorgd zal blijven, zonder schaamte die hen zou kunnen overschaduwen. De versie van een oudste dochter die de naam – en de kin – van elk familielid hoog zal houden.

Haar lange haar waait in de wind, vrijer dan ze zich voelt. Haar bruine huid geurt nog naar de amandelolie die Ami er altijd op smeert, ook al is het alweer twee bloedmanen geleden dat Kees aan haar moeders voeten zat en voelt ze zich stugger dan vroeger. Het wordt ook steeds moeilijker om de juiste versie van zichzelf te vinden die ze mee naar huis kan nemen.

Ergens tussen het park en de wasserette vlak om de hoek van haar ouderlijk huis heeft ze de juiste Kees gevonden. De Kees die is blijven hangen in de tijd, zo tussen de leeftijd van elf en zestien. Waarschijnlijk waren dat de jaren

waarin ze voor honderd procent was wie haar ouders wilden dat ze zou zijn. IJverig. Leergierig. Ambitieuus. Serieus.

Dat is ze nog steeds allemaal, maar door de jaren heen zijn er andere kanten van haar tussen geslopen. Rebels. Liefdevol. Verliefd. Seksueel. Dingen waarover je niet praat tijdens het avondeten of zelfs tussen de vier muren van een huis dat zich in stilte heeft gehuld.

Sommige mensen zijn slordig met woorden. Ze gebruiken ze te vaak en te roekeloos. Smijten ze in het rond alsof ze nooit uitgeput raken. In dit gezin waren woorden de laatste rijstkorrels onder in de zak. Het botervlootje dat uitgeschraapt werd. Ze waren net als de muntstukjes die haar ouders elke maand stiekem en secuur bij elkaar sprokkelde in de hoop dat het ooit een grote berg geld werd die hen allemaal kon redden. Kees wist niet of de woorden die ze opspaarde ooit uitgesproken zouden worden, en bedacht dat ze ze misschien beter wat vaker hadden kunnen gebruiken, en dat al dat sparen eigenlijk nergens voor nodig was.

Alles werd op een andere manier gezegd in dit huis. Zo was er de kop thee die altijd klaarstond voor haar vader. Die zei: kijk, ik hou van je. De maaltijden die stevast voor het hele gezin op tafel stonden, zeiden: kijk, we geven om jou. Klagen dat je te lang in de badkamer had gezeten stond gelijk aan vragen hoe het met je ging. Roepen dat je niet naar links en rechts had gekeken toen je de straat overstak was zeggen dat je van iemand hield. In alle woede en luide stemmen, die daarom niet minder liefdevol waren, school ook een vorm van liefde.

Kees draait haar sleutel in het slot en stapt door de voordeur, net op het moment dat haar vader uit de woonkamer komt om haar te begroeten. Vanuit zijn armstoel kan hij tegelijkertijd naar de nieuwste dramaserie uit Pakistan kijken en het poortje van hun huis in de gaten houden. Al zijn kinderen heeft hij jarenlang over dat tuinpad zien lopen en hij weet precies hoelang elk van hen erover doet van de straat tot aan de deur.

‘Goede reis gehad, Beta?’ vraagt hij, en ze buigt haar hoofd zodat zijn hand er even op kan rusten. Met haar boeken onder haar ene arm leunt ze tegen haar vader aan, terwijl ze haar andere arm om hem heen slaat in een ongemakkelijke knuffel. Dat vindt hij nooit fijn. Hij maakt zich altijd zo snel mogelijk los uit de omhelzing, maar ze doet het toch.

‘Viel wel mee, Abaji. De eerste trein was weer uitgevallen, zoals altijd.’

‘Dit land heeft dringend een betere leider nodig, zodat de treinen eens wat stipter zouden rijden.’

‘Helemaal mee eens,’ antwoordt ze lachend. ‘Misschien moet je je kandidaat stellen als minister-president bij de volgende verkiezingen. Ik zal je campagneleider zijn.’

Haar moeder komt de keuken uit en vangt de laatste zin op, terwijl ze haar dochter in haar armen neemt. ‘Bilquis, breng je vaders hoofd niet op hol met politieke ideeën. Het is al erg genoeg dat hij elke maand naar de gemeenteraad gaat. Straks krijg je hem nog zover dat hij naar Westminster vertrekt. Hoe moet dat dan verder met ons gezin?’

Voordat Kees kan antwoorden vangt ze de blik op van haar zus, die de trap af komt om haar te verwelkomen, en ze rollen allebei met hun ogen achter hun moeders rug.

‘Met een hogere status en meer geld, Ami. Zo zou ons gezin verder moeten als Abaji voor de overheid zou werken.’ Saba komt tussenbeide en ze trekt Kees naar zich toe. ‘Hou je vast. Straks gaat ze ontploffen,’ fluistert ze. Ze giechelt in haar oor en omhelst haar stevig.

Nog voordat er iemand kan reageren, zwaait Kees’ jongere broer de deur open, tegen zijn vaders rug aan, waarop zijn moeder hem een draai om zijn oren geeft. ‘Hakim, wees voorzichtig met je vader. Waarom stamp je altijd als een buffel in het rond? Straks vermoord je hem nog en dan kan hij nooit minister-president worden, hè.’ Vastberaden loopt ze de keuken weer in, zachtjes mopperend hoe politiek toch altijd weer het avondeten weet te vergallen.

Kees moet lachen om de beduusde uitdrukking op haar broers gezicht.

‘Gaat het weer over Abaji’s politieke ambities?’ vraagt Hakim.

‘Uiteraard,’ antwoordt Saba. ‘Kees is thuis. Waar zouden we anders over praten?’

‘Hé, ik ben er niet eens over begonnen.’ Kees lacht. ‘Abaji zei er iets over.’

‘Hou erover op,’ kreunt Hakim. Hij vloekt bijna onhoorbaar over het hoofd van hun vader heen.

Itasham kent zijn zoon maar al te goed en draait zich automatisch om om hem ook een tik te geven. ‘Niet vloeken, Hakim.’

Lachend trekt Kees haar broer naar zich toe voor een knuffel. ‘Sinds wanneer is mijn broertje zo groot geworden? Groei eens wat langzamer, alsjeblieft.’

Hakim kreunt nogmaals en maakt zich snel los uit haar omhelzing. Toch geeft hij eerst nog grinnikend een kneepje in haar hand, waardoor ze weet dat hij blij is dat ze thuis is. Haar laatste bezoek was zes maanden geleden. Dat lijkt misschien niet zo lang, maar wel als je bedenkt dat ze maar een uurtje verderop woont. Het vertrouwde schuldgevoel nestelt zich langzaam weer in haar maag.

Opeens buigt Saba zich naar Hakim toe en geeft hem een derde tik op zijn hoofd, enkel en alleen omdat hun vader tussen hen in staat en het een van de weinige keren is dat ze dit kan doen zonder een klap terug te krijgen van haar jongere broer; Saba grijpt altijd elke kans die ze ziet. Zoals te voorspellen was, roept Hakim naar hun moeder, waardoor ze hem alle drie opnieuw een draai om de oren geven en hem uitmaken voor moederskindje. Na een volgende kreet van Hakim stormt moeder de gang in om bevelen uit te delen. Ze wijst hen erop dat er geen eten op tafel zal verschijnen als ze zo doorgaan en dat ze dus maar beter een handje kunnen helpen.

Ze koelen meteen af bij het vooruitzicht dat ze het komende halfuur niets voorgeschoteld zullen krijgen en al gauw steken ze allemaal de handen uit de mouwen. Hakim haalt de favoriete drankjes uit de garage zonder te hoeven vragen wat iedereen wil drinken. Saba haalt de borden uit de kast. Haar vader maakt plaats vrij op de grond en Kees glimlacht. Tussen de verzuchtingen van haar vader, de standjes van haar moeder en de plagerijen van haar broer en zus door vraagt ze zich af hoe iemand ooit zou kunnen kiezen tussen zijn familie en de liefde. Alsof ze niet onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Alsof ze niet uit elkaar zijn ontstaan en elkaar in leven houden. Ze moet aan Harry denken, maar voordat ze de kans krijgt om zich bedrukt te voelen, leidt haar vader haar aan zijn arm de keuken in om haar mening te vragen over de laatste speech van de Labour Party en om de nieuwste roddels erover te horen.

‘Abaji, je weet toch dat ik me gewoon alleen maar via internet heb aangesloten. Ik sta niet in contact met de ministers en ik heb al helemaal geen tijd om alle congressen te volgen.’

Zoals altijd als ze thuis is, staat haar moeder erop dat ze de chapati's maakt, en daar is ze blij om, al zegt ze dat nooit. Ze wast haar handen, stroopt haar mouwen op en begint het deeg los te rollen tussen haar handpalmen. Dat doet ze al vanaf haar tiende, nadat ze had gesmeekt om de chapati's voor het gezin te mogen maken. Ze stond op een krukje terwijl haar moeder haar liet

zien hoe ze een perfecte cirkel kon uitrollen, het deeg tussen haar handen moest kletsen en het dan in de platte pan moest bakken om het daarna op het open vuur te gooien zodat het kon opzwellen. Die dans voert ze al een heel leven uit.

De luchtige deegbollen horen bij een beladen traditie van de vrouwen die haar zijn voorgegaan. Jonge meisjes probeerden reikhalzend de snelle bewegingen van de armen van hun moeder met de schitterende gouden armbanden te volgen om het familiebrood te leren maken. Ooit stond haar moeder net zo bij haar eigen moeder, en haar moeder voor haar, en in het doorgeven van zoiets eenvoudigs vond Kees altijd een grote troost. Het geeft haar het gevoel dat ze op de een of andere manier, zelfs in de allerkleinste dagelijkse karweitjes, verbonden is met groepen vrouwen die allemaal het deeg hebben gekneet en daarmee geruisloos de liefde in hun gezin hebben verspreid.

Het is ook het moment waarop Kees en haar moeder de dag kunnen doorlopen. Saba heeft nooit interesse getoond om chapati's te maken en aan Hakim hebben ze het nooit gevraagd, dus het halfuurtje voor het avondmaal is voorbehouden aan hen twee.

Ze maakt de chapati's zonder nadenken. Het is allang een deel geworden van haar spiergeheugen. Elke draai van het brood zit ingebakken in haar vingers, zodat zelfs wanneer ze het even niet meer weet, zelfs wanneer ze moe is, het brood toch perfect rond tevoorschijn komt.

Haar moeder neemt haar kin in haar hand en draait haar naar zich toe. 'Beta, je ziet er zo mager en moe uit. Waarom eet je niet genoeg?'

Ze moet lachen om de strenge toon van haar moeder en vraagt zich af waarom niemand in dit gezin gewoon kan zeggen: ik maak me zorgen om je.

'Maar ik eet wel veel, Ami. Ik ben de hele tijd aan het studeren, en tijdens de pauzes zit ik vaak te snacken.'

'Tussendoortjes? Ik zal dit weekend wat fatsoenlijk eten voor je klaarmaken om mee te nemen.' Haar moeder deelt het mee alsof ze haar dochter ooit naar de universiteit zou laten vertrekken zonder een grote tas vol curry's om in te vriezen.

'Oké, Ami, dat zou fijn zijn.' Het heeft geen zin om tegen haar moeder te zeggen dat ze die moeite niet hoeft te doen, omdat ze die moeite toch altijd doet. Bovendien zou ze wel gek zijn om haar moeders gerechten af te slaan. Ze zijn veel lekkerder dan al die keren dat ze de laatste tijd geïroosterd brood met bonen heeft gegeten.